NORAKSTS
Lieta Nr.A42603907
A1336-09/15

S P R I E D U M S
L a t v i j a s t a u t a s v ā r d ā

Rīgā 2009.gada 11.novembrī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese A.Reitupe,

piedaloties pieteicējam *V.L.* un atbildētājas Balvu rajona pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes Vecumu pagasta padomes pilnvarotajam pārstāvim *A.D.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *V.L.* pieteikumu par Balvu rajona Vecumu pagasta padomes 2007.gada 22.augusta lēmuma atzīšanu par spēkā neesošu un mantiskā zaudējuma, morālā un personiskā kaitējuma atlīdzināšanu Ls 75 000 apmērā.

A p r a k s t o š ā d a ļ a

[1] Ar Balvu rajona Vecumu pagasta padomes (turpmāk arī - atbildētāja) 2007.gada 22.augusta lēmumu „Par *V.L.* iesnieguma par mantiskā zaudējuma, personiskā kaitējuma, kā arī morālā kaitējuma atlīdzināšanu izskatīšanu" (protokols Nr.8§ 1.8.p.) (turpmāk arī - Lēmums) *V.L.* atteikts atlīdzināt mantisko zaudējumu, personisko un morālo kaitējumu Ls 75 000 apmērā.

Lēmums pamatots ar tālāk minētajiem argumentiem.

[1.1] Ar 2005.gada 27.aprīļa Administratīvās rajona tiesas spriedumu atcelts Vecumu pagasta padomes 2003.gada 16.oktobra lēmums Nr.10§3 un 2003.gada 20.novembra lēmumu Nr.11§2, uzliekot pienākumu izsniegt *V.L.* Vecumu pagasta pašvaldības rīcībā esošo ar strīdus nekustamo īpašumu saistīto dokumentāciju un izdot jaunus administratīvos aktus attiecībā uz *V.L.* 2003.gada 1.oktobra un 2003.gada 5.novembra iesniegumiem. Vecumu pagasta pašvaldība Administratīvās rajona tiesas 2005.gada 27.aprīļa spriedumu ir izpildījusi.

[1.2] Ar 2007.gada 11.maija Administratīvās rajona tiesas spriedumu atzīts par prettiesisku un atcelts Vecumu pagasta padomes 1995.gada 20.septembra lēmums (protokols Nr.17).

[1.3] Ar 2006.gada 23.maija Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas spriedumu *V.L.* atzītas un atjaunotas īpašuma tiesības uz 9.82 ha no nekustamā īpašuma „*/Nosaukums/*" 248F vēsturiskajās robežās, tai skaitā, uz zemes gabalu 4,6 ha platībā ar kadastra Nr.*/kadastra numurs/*, kā arī nospriests dzēst ierakstu Vecumu pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr.120 par Vecumu pagasta

pašvaldības īpašuma tiesībām uz zemes gabalu 4,6 ha platībā Vecumu pagastā ar kadastra Nr./*kadastra numurs*/ un atzīta par spēkā neesošu Vecumu pagasta padomes 2001.gada 19.decembra uzziņa ,,Par Vecumu pagasta pašvaldībai piekrītošo zemes gabalu" Nr.198 un tās pielikumu daļā par zemes gabalu 4,6 ha platībā ar kadastra Nr./*kadastra numurs*/.

Sprieduma izpildes ietvaros Vecuma pagasta pašvaldība sedza *V.L.* advokāta palīdzības izdevumus Ls 50 apmērā, ko apliecina 2006.gada 12.jūnija kases izdevumu orderis Nr.201.

[1.4] Izvērtējot *V.L.* zaudējumu atlīdzināšanas prasījumu un tā tiesisko pamatu, var secināt, ka prasījumā nav konstatējama radušos zaudējumu un kaitējuma fakta esamība, kā arī nav iesniegti pierādījumi, kas pamatotu *V.L.* norādītā zaudējuma apmēru.

[1.5] Izvērtējot iesniegumā izklāstītos faktus, nav konstatējami apstākļi, kas norādītu uz cēloņsakarību un objektīvo saikni starp *V.L.* tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisku aizskārumu un tās zaudējumu nodarošām sekām, pamatojoties uz Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 6.pantu.

[1.6] Ņemot vērā, ka *V.L.* zaudējumu atlīdzināšanas prasījumā nav konstatējams Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 6., 7., 8. un 9.pantā paredzētie priekšnosacījumi, Vecumu pagasta padomei nav tiesiska pamata zaudējumu atlīdzinājuma piešķiršanai.

[2] 2007.gada 7.septembrī Administratīvajā rajona tiesā saņemts *V.L.* (turpmāk arī - pieteicējs) pieteikums par Balvu rajona Vecumu pagasta padomes 2007.gada 22.augusta lēmuma atzīšanu par spēkā neesošu un mantiskā zaudējuma, morālā un personiskā kaitējuma atlīdzināšanu Ls 75 000 apmērā.

Pieteicējs nepiekrīt Lēmumā minētajiem argumentiem un pieteikums pamatots ar tālāk minēto.

[2.1] Pieteicējs lūdz atlīdzināt mantiskos zaudējumus, personisko un morālo kaitējumu, kas nodarīts ar atbildētājas izdoto administratīvo aktu un iestādes faktisko rīcību.

[2.2] Pieteikums pamatots ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 9. un 14.pantu.

[3] Atbildētāja - Balvu rajona Vecumu pagasta padome Administratīvajā rajona tiesā iesniegtajā paskaidrojumā pieteikumu neatzīst un uzskata to par noraidāmu, pamatojoties uz Lēmumā minētajiem argumentiem.

[4] Tiesas sēdē pieteicējs uzturēja iesniegto pieteikumu pamatojoties uz tajā norādītajiem argumentiem.

[5] Atbildētājas pilnvarotais pārstāvis tiesas sēdē pieteikumu neatzina, pamatojoties uz Lēmumā un paskaidrojumā tiesai norādītiem motīviem.

M o t ī v u d a ļ a

[6] Vispusīgi un objektīvi izvērtējusi lietas materiālus, pārbaudījusi lietā esošos pierādījumus, uzklausījusi tiesas sēdē procesa dalībnieku

paskaidrojumus, tiesa atzīst, ka pieteikums daļā nav pamatots un tādēļ noraidāms, savukārt pieteikuma daļā tiesvedība ir izbeidzama.

[7] Administratīvā procesa likuma (turpmāk arī - APL) 103.panta pirmā daļa noteic, ka *administratīvā procesa tiesā būtība ir tiesas kontrole pār iestādes izdota administratīvā akta vai iestādes faktiskās rīcības tiesiskumu vai lietderības apsvērumiem rīcības brīvības ietvaros, kā arī privātpersonas publiski tiesisko pienākumu vai tiesību noskaidrošana un no publisko tiesību līguma izrietošo strīdu izskatīšana*.

Atbilstoši APL 250.panta pirmajai un otrajai daļai *tiesa taisa spriedumu, pārbaudījusi, vai: 1) administratīvais akts izdots, ievērojot procesuālos un formālos priekšnoteikumus; 2) administratīvais akts atbilst materiālo tiesību normām; 3) administratīvā akta pamatojums attaisno adresātam uzlikto pienākumu vai tam piešķirtās, apstiprinātās vai noraidītās tiesības. Tiesa, vērtējot administratīvā akta tiesiskumu, spriedumā ņem vērā tikai to pamatojumu, ko iestāde ietvērusi administratīvajā aktā. Minētais ierobežojums neattiecas uz lietām, kurās prasījums ir labvēlīga administratīvā akta izdošana*.

Administratīvā akta tiesiskums tiek vērtēts, pārbaudot, vai iestāde, to izdodot, rīkojusies saskaņā ar materiālajām un procesuālajām normām.

Lietderības apsvērumi tiek vērtēti, pārbaudot, vai administratīvais akts izdots pamatoti un vai tas pārlieku neierobežo personas intereses, samērojot tās ar sabiedrības interešu aizsardzību.

[8] Lietā konstatēti šādi faktiskie apstākļi:

[8.1] 2005.gada 27.aprīlī taisīts Administratīvās rajona tiesas spriedums lietā Nr.A42156704, kas ierosināta pēc *V.L.* pieteikuma par Balvu rajona Vecumu pagasta padomes 2003.gada 16.oktobra lēmuma Nr.10III& un 2003.gada 20.novembra lēmuma Nr.11II& atcelšanu, kā arī materiālā zaudējuma atlīdzināšanu *(Tiesu informatīvās sistēmas dati)*.

Spriedums stājies spēkā 2005.gada 18.maijā *(Tiesu informatīvās sistēmas dati)*.

[8.2] 2006.gada 23.maijā taisīts Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas spriedums lietā Nr.C03050305 *V.L.* prasībā pret Vecumu pagasta padomi un Valsts zemes dienesta Latgales reģionālo nodaļu par īpašuma tiesību atzīšanu uz nekustamo īpašumu (kadastra Nr.*/kadastra numurs/*) *(lietas 30. – 35.lapa)*.

Spriedums stājies spēkā 2006.gada 20.jūlijā *(lietas 35.lapa)*.

[8.3] 2007.gada 11.maijā taisīts Administratīvās rajona tiesas spriedums lietā Nr.A42486205, kas ierosināta pēc *V.L.* pieteikuma par Vecumu pagasta padomes 1995.gada 20.septembra lēmuma (protokols Nr.17) atcelšanu daļā par zemes lietojuma piešķiršanu bijušās „*/Nosaukums/*" zemes robežās un Vecumu pagasta padomes 2003.gada 24.aprīļa lēmuma (protokols Nr.4) atcelšanu daļā par zemes lietojuma piešķiršanu bijušās „*/Nosaukums/*" zemes robežās *(Tiesu informatīvās sistēmas dati)*.

Spriedums stājies spēkā 2007.gada 1.jūnijā *(Tiesu informatīvās sistēmas dati)*.

[8.4] 2007.gada 25.jūlijā *V.L.* vērsās Balvu rajona Vecumu pagasta padomē ar iesniegumu par zaudējuma atlīdzinājumu *(lietas 18. - 21.lapa)*.

[8.5] 2007.gada 22.augustā pieņemts lēmums *(lietas 9. - 10.lapa)*.

[9] Tiesa konstatē, ka lietā ir strīds par to, vai pastāv pamats atlīdzināt pieteicējam mantisko zaudējumu, morālo un personisko kaitējumu Ls 75 000 apmērā.

[10] Ar Lēmumu pieteicējam atteikts atlīdzināt mantisko zaudējumu, personisko un morālo kaitējumu Ls 75 000 apmērā.

Kā atzinis Augstākās tiesas Senāts, nelabvēlīgais administratīvais akts, ar kuru iestāde atteikusi apmierināt pieteicēja prasījumu, šādā gadījumā ir vērtējams vienīgi kā lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas rezultāts, tas ir, priekšnoteikums, lai persona varētu vērsties tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, bet šī nelabvēlīgā administratīvā akta atcelšana nav patstāvīgs pieteikuma priekšmets. Šāda nostādne izriet no apstākļa, ka atteikuma izdot labvēlīgu aktu, kas ir negatīvs administratīvais akts, atcelšana nedod pieteicējam labumu, kuru viņš vēlas iegūt. Tādu dod vienīgi labvēlīga akta izdošana. Savukārt izdot šādu aktu ir pamats vienīgi tad, ja pastāv visi tā izdošanas priekšnoteikumi. Tādēļ tiesai ir jāpārbauda, vai šie priekšnoteikumi pastāv. Šī pārbaude tiesai jāveic neatkarīgi no tā, ar kādiem apstākļiem iestāde pamatojusi savu atteikumu izdot labvēlīgu administratīvo aktu. Gadījumā, ja tiek pieņemts lēmums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, iepriekš izdotais atteikums automātiski zaudē spēku. Tādējādi atteikuma izdot labvēlīgu administratīvo aktu atcelšana, vienlaikus neuzliekot pienākumu izdot labvēlīgu administratīvu aktu, ir bezjēdzīga, jo tā nerada tiesiskas sekas. Līdz ar to atteikuma izdot labvēlīgu administratīvo aktu tiesiskums pārbaudāms, skatot prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, nevis vērtējams kā patstāvīgs prasījums par administratīvā akta atcelšanu (*sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 2.novembra sprieduma lietā Nr.SKA - 415/2006, 2007.gada 4.janvāra sprieduma lietā Nr.SKA - 14/2007, 2007.gada 14.marta sprieduma lietā Nr.84/2007*).

Ņemot vērā minēto, tiesai šajā lietā ir jāizskata prasījums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, pārbaudot, vai lietā pastāv labvēlīga administratīvā akta izdošanai nepieciešamie priekšnosacījumi. Savukārt pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu tiesa izskata neatkarīgi no Lēmumā norādītas argumentācijas, noskaidrojot, vai pastāvot konkrētiem faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem, pieteicējam ir atlīdzināms mantiskais zaudējums, kā arī personiskais un morālais kaitējums.

[11] No pieteicēja 2007.gada 25.jūlija ([8.4]) iesnieguma atbildētājai par zaudējuma atlīdzinājumu un pieteikuma tiesai ([2]) izriet, ka pieteicējs lūdz zaudējuma atlīdzinājumu saistībā ar turpmāk minētajiem spriedumiem:

1) 2005.gada 27.aprīļa Administratīvās rajona tiesas spriedums lietā Nr.A42156704 ([8.1]);

2) 2006.gada 23.maija Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas spriedums lietā Nr.C03050305 ([8.2]);

3) 2007.gada 11.maija Administratīvās rajona tiesas spriedums lietā Nr.A42486205 ([8.3]).

APL 93.panta trešā daļa noteic, *ja atlīdzinājums nav prasīts vienlaicīgi*

ar administratīvā akta vai faktiskās rīcības apstrīdēšanu vai pārsūdzēšanu, iesniegumu par atlīdzinājumu var iesniegt iestādei, kas nodarījusi zaudējumus vai kaitējumu. Atlīdzinājumu iestādei var prasīt, ja ir pabeigta attiecīgās administratīvās lietas izskatīšana pēc būtības (ir stājies spēkā augstākas iestādes lēmums, un tas nav pārsūdzēts, ir stājies spēkā tiesas spriedums vai arī tiesvedība lietā ir izbeigta, pamatojoties uz šā likuma 282.panta 7.punktu). Uz iesniegumu par atlīdzinājuma izskatīšanu attiecināmi šā likuma noteikumi par administratīvo aktu.

Kā izriet no lietas materiāliem 2005.gada 27.aprīļa Administratīvās rajona tiesas spriedums lietā Nr.A42156704 ([8.1]), 2006.gada 23.maija Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas spriedums lietā Nr.C03050305 ([8.2]) un 2007.gada 11.maija Administratīvās rajona tiesas spriedums lietā Nr.A42486205 ([8.3]) ir stājušies spēkā.

Tādējādi lietā izvērtējams, vai ir konstatējams pamats atlīdzināt pieteicējam mantisko zaudējumu, morālo un personisko kaitējumu Ls 75 000 apmērā, pamatojoties uz minētajiem spriedumiem.

[12] APL 92.pants noteic, ka *ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību*. APL 92.pants konkretizē Latvijas Republikas Satversmes 92.panta trešo teikumu, paredzot personas pamattiesību uz atbilstīgu atlīdzinājumu īstenošanu administratīvajā procesā. Kārtību, kādā APL 92.pantā noteikto tiesību var īstenot, paredz tālākās APL normas (93. - 97.pants).

[13] Prasījums par atlīdzinājumu nav patstāvīgs prasījums, jo tas vienmēr ir pakārtots prasījumam par administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību. Pēc tam, kad administratīvās lietas izskatīšana pēc būtības ir pabeigta, iestādei vai tiesai, izskatot personas iesniegumu vai prasījumu par atlīdzinājumu, vairs nav jāvērtē ne administratīvā akta tiesiskums, ne administratīvās lietas procesā pieļautie pārkāpumi *(sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2009.gada 28.maija lēmumu lietā SKA-412/2009)*.

[14] Kā jau tiesa iepriekš konstatēja, pieteicējs lūdz atlīdzinājumu saistībā ar pieteicējam labvēlīgo 2006.gada 23.maija Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas spriedumu lietā Nr.C03050305 ([8.2]).

Ar 2006.gada 23.maija Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas spriedumu lietā Nr.C03050305 nospriests:

1) atzīt un atjaunot *V.L.* īpašuma tiesības uz 9,82 ha no nekustamā īpašuma „*/Nosaukums/*" 248F vēsturiskajās robežās, tai skaitā uz zemes gabalu 4,6 ha platībā ar kadastra Nr.*/kadastra numurs/*;

2) dzēst ierakstu Vecumu pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr.120 par Vecumu pagasta pašvaldības īpašuma tiesībām uz zemes gabalu 4,6 ha platībā Vecumu pagastā ar kadastra Nr.*/kadastra numurs/*;

3) uzlikt par pienākumu Valsts zemes dienesta Latgales reģionālajai nodaļai divu mēnešu laikā pēc sprieduma stāšanās spēkā veikt zemes gabala robežu ierādīšanu, zemes robežu ierādīšanas akta sastādīšanu, zemes plāna izgatavošanu;

4) atzīt par spēkā neesošu Vecumu pagasta padomes 2001.gada 19.decembra uzziņu „Par Vecumu pagasta pašvaldībai piekrītošo zemes gabalu" Nr.198 un tās pielikumu daļā par zemes gabalu 4,6 ha platībā ar kadastra Nr.*/kadastra numurs/*;

5) piedzīt no Vecumu pagasta padomes *V.L.* labā izdevumus advokāta palīdzības samaksai Ls 50 apmērā.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma spēkā stāšanās likuma 7.pantu *Administratīvā procesa likuma 93.panta trešās daļas noteikumi nav piemērojami, ja administratīvais akts kļuvis neapstrīdams pirms 2004.gada 1.februāra, kā arī tad, ja mantiskie zaudējumi vai personiskais kaitējums (arī morālais kaitējums) personai ar iestādes faktisko rīcību nodarīts pirms 2004.gada 1.februāra*.

Kā izriet no 2006.gada 23.maija Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas sprieduma lietā bijis strīds par pieteicēja īpašuma tiesībām uz nekustamo īpašumu, proti, Vecumu pagasta padome 2001.gada 28.decembrī nelikumīgi nostiprinājusi zemesgrāmatā īpašuma tiesības uz daļu no *V.L.* mantojamās zemes 4,6 ha platībā (kadastra Nr.*/kadastra numurs/*). Ievērojot minēto, secināms, ka iespējamie mantiskie zaudējumi, personiskais un morālais kaitējums pieteicējam ir nodarīts pirms 2004.gada 1.februāra.

Kā atzinis Augstākās tiesas Senāts, ar Administratīvā procesa likuma spēkā stāšanās likuma 7.pantu likumdevējs ir vēlējies stingri noteikt gadījumus, par kuriem var vērsties tiesā ar pieteikumu par kaitējumu, kas nodarīts līdz APL spēkā stāšanās dienai. No tās izriet, ka pieteikums par kaitējuma, kas nodarīts pirms 2004.gada 1.februāra, atlīdzināšanu nav skatāms administratīvā procesa kārtībā *(sal. ar Senāta 2007.gada 6.novembra sprieduma lietā SKA-506/2007 11.punktu, 2007.gada 6.decembra sprieduma lietā Nr.SKA-498/2007 7.punktu, 2008.gada 8.septembra lēmumu lietā Nr.588/2008).*

Ievērojot minēto, tiesa atzīst, ka pieteikuma daļā par mantiskā zaudējuma, morālā un personiskā kaitējuma atlīdzināšanu, pamatojoties uz 2006.gada 23.maija Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas spriedumu lietā Nr.C03050305 tiesvedība ir izbeidzama saskaņā ar APL 282.panta 1.punktu, kas noteic, ka *tiesa izbeidz tiesvedību lietā, ja (..) lieta nav izskatāma administratīvā procesa kārtībā*.

[15] Ar 2005.gada 27.aprīļa Administratīvās rajona tiesas spriedumu lietā Nr.A42156704 apmierināts *V.L.* pieteikums daļā un nospriests:

1) atcelt 2003.gada 16.oktobra lēmumu Nr.10III& un 2003.gada 20.novembra lēmumu Nr.11II& no to pieņemšanas dienas;

2) uzdot pienākumu Balvu rajona Vecumu pagasta padomei izsniegt pieteicējam tās rīcībā esošo ar strīdus nekustamo īpašumu saistīto dokumentu kopijas piecpadsmit dienu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas;

3) uzdot pienākumu Balvu rajona Vecumu pagasta padomei izdot jaunus administratīvos aktus attiecībā uz pieteicēja 2003.gada 1.oktobra un 2003.gada 5.novembra iesniegumiem viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas;

4) noraidīt *V.L.* pieteikumu daļā par zaudējumu atlīdzību.

Tādējādi no 2005.gada 27.aprīļa Administratīvās rajona tiesas sprieduma lietā Nr.A42156704 izriet, ka tiesa, izlemjot jautājumu par 2003.gada 16.oktobra lēmuma Nr.10III& un 2003.gada 20.novembra lēmuma Nr.11II& atcelšanu, ir izvērtējusi un izspriedusi jautājumu par pieteicējam radītajiem materiālajiem zaudējumiem.

Saskaņā ar APL 282.panta 3.punktu *tiesa izbeidz tiesvedību lietā, ja (..) spēkā stājies tiesas spriedums, kas taisīts lietā starp tiem pašiem administratīvā procesa dalībniekiem par to pašu priekšmetu un uz tā paša pamata*.

Ņemot vērā, ka 2005.gada 27.aprīļa Administratīvās rajona tiesas spriedums lietā Nr.A42156704 ir stājies spēkā, tiesvedība pieteikuma daļā par mantisko zaudējumu atlīdzināšanu, kas pieteicējam nodarīti ar 2003.gada 16.oktobra lēmumu Nr.10III& un 2003.gada 20.novembra lēmumu Nr.11II&, ir izbeidzama, pamatojoties uz APL 282.panta 3.punktu.

[16] Ņemot vērā šā sprieduma [15] punktā minēto, lietā ir izvērtējams prasījums par pieteicējam nodarīto personisko un morālo kaitējumu saistībā ar 2003.gada 16.oktobra lēmumu Nr.10 III& un 2003.gada 20.novembra lēmumu Nr.11II&.

Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 17.pants noteic, ka *privātpersona iesniedz iesniegumu par zaudējuma atlīdzinājumu gada laikā no dienas, kad tā uzzināja vai tai vajadzēja uzzināt par zaudējumu, bet ne vēlāk kā piecu gadu laikā no iestādes prettiesiskā administratīvā akta spēkā stāšanās vai prettiesiskas faktiskās rīcības veikšanas dienas*.

Izskatāmajā gadījumā pieteicējs par iestādes administratīvā akta prettiesiskumu uzzināja ar 2005.gada 27.aprīļa Administratīvās rajona tiesas sprieduma lietā Nr.A42156704 pasludināšanas brīdi, savukārt ar tā spēkā stāšanās brīdi - 2005.gada 18.maiju sākās Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 17.pantā noteiktā gada termiņa tecējums.

Lietā nav strīda par to, ka pieteicējam bija zināms 2005.gada 27.aprīļa Administratīvās rajona tiesas spriedums lietā Nr.A42156704, tādējādi procesuālais termiņš, kādā pieteicējam bija jāvēršas pie atbildētājas ar iesniegumu par zaudējumu atlīdzināšanu bijis 2006.gada 18.maijs.

Pieteicējs iesniegumu par zaudējuma atlīdzinājumu iesniedzis atbildētājai 2007.gada 25.jūlijā ([8.4]), tātad nokavējot likumā noteikto procesuālo termiņu.

Ievērojot minēto, tiesa atzīst, ka prasījuma iesniegšanas brīdī bija pagājis Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 17.pantā noteiktais gada termiņš, un pieteicēja subjektīvās tiesības prasīt zaudējumu atlīdzinājumu bija zudušas. Kā atzinis Augstākās tiesas Senāts Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 17.pantā noteiktais termiņš ir prekluzīvs termiņš, to nevar atjaunot nedz iestāde, nedz tiesa *(sk.Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2009.gada 18.augusta lēmumu lietā Nr.SKA-599/2009)*.

APL 282.panta 2.punkts noteic, ka *tiesa izbeidz tiesvedību lietā, ja (..) pieteikumu iesniegusi persona, kurai nav tiesību iesniegt pieteikumu*.

Ņemot vērā, ka prasījuma iesniegšanas brīdī bija pagājis Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 17.pantā noteiktais gada termiņš, un pieteicēja subjektīvās tiesības prasīt zaudējumu atlīdzinājumu bija zudušas, tiesvedība pieteikuma daļā par pieteicējam nodarīto personisko un morālo kaitējumu saistībā ar 2003.gada 16.oktobra lēmumu Nr.10III& un 2003.gada 20.novembra lēmumu Nr.11II& ir izbeidzama, pamatojoties uz APL 282.panta 2.punktu.

[17] Ar 2007.gada 11.maija Administratīvās rajona tiesas spriedumu lietā Nr.A42486205 daļēji apmierināts *V.L.* pieteikums, atzīts par prettiesisku un atcelts no tā izdošanas dienas Vecumu pagasta padomes 1995.gada 20.septembra lēmums (protokols Nr.17).

Tādējādi tiesai jāpārbauda, vai ar atbildētājas 1995.gada 20.septembra lēmumu (protokols Nr.17) pieteicējam tika nodarīts mantiskais zaudējums, morālais un personiskais kaitējums.

[18] Tiesa, pārbaudot, vai ar atbildētājas 1995.gada 20.septembra lēmumu (protokols Nr.17) pieteicējam ir nodarīts morālais kaitējums un vai eksistē cēloniska sakarība starp šo kaitējumu un minēto lēmumu, secina turpmāk minēto.

[18.1] Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 9.pants noteic, ka *morālais kaitējums šā likuma izpratnē ir fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums*.

Tas nozīme, ka lai atzītu personas tiesības uz morālā kaitējuma atlīdzinājumu, pirmkārt, ir jākonstatē fiziskās personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums, otrkārt ir jākonstatē, ka tiesību un ar likumu aizsargāto interešu aizskārums ir būtisks.

[18.2] Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 11.panta trešā daļa noteic, ka *morālā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats uzskatāms par pierādītu, ja ir pierādīts fiziskās personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums*.

Lietā nav strīda, ka ar 2007.gada 11.maija Administratīvās rajona tiesas spriedumu lietā Nr.A42486205 ar tā pieņemšanas dienu atcelts atbildētājas 1995.gada 20.septembra lēmums (protokols Nr.17).

Līdz ar to morālā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats uzskatāms par pierādītu.

[18.3] Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 6.panta pirmā daļa noteic, *ka tiesības uz zaudējuma atlīdzinājumu rodas, ja starp iestādes prettiesisko rīcību un cietušajam nodarīto zaudējumu pastāv tieša cēloņsakarība - objektīva saikne starp iestādes rīcību un tās radītajām laika ziņā sekojošām zaudējumu nodarošām sekām*, proti, minētā rīcība rada un nosaka šo seku iestāšanās reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šīs sekas.

Morālais kaitējums tiek prezumēts, proti, tiek pieņemts, ka konkrēts aizskārums konkrētajai personai varētu izraisīt nepamatotas ciešanas *(sk.:I.Gredzena. Valsts atbildība un tās veidi. Zaudējumu atlīdzība*

administratīvajā procesā. Rīga: Nordik, 2004, 71., 89.lpp.).

[18.4] Administratīvā procesa likuma 97.pants paredz: *nosakot mantiskā zaudējuma un personiskā kaitējuma priekšnosacījumus un atlīdzinājuma apmēru, piemēro civiltiesību principus, ja likumā nav noteikts citādi*.

Morālais kaitējums nosakāms atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā visus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus *(sk.Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2008.gada 4.novembra spriedums lietā Nr.SKA-470/2008)*.

[18.5] No 2007.gada 11.maija Administratīvās rajona tiesas sprieduma lietā Nr.A42486205 izriet, ka ar atbildētājas 1995.gada 20.septembra lēmumu (protokols Nr.17) grozīts Vecumu pagasta Zemes komisijas 1993.gada 20.septembra lēmums, atceļot pieteicējam labvēlīgu administratīvo aktu (pieteicējam atjaunotās īpašuma tiesības uz tēvam piederējušo zemi).

[18.6] APL paredzētie atlīdzinājuma veidi ir iepriekšējā stāvokļa atjaunošana vai zaudējuma (kaitējuma) atlīdzinājums naudā. Noteicošais atlīdzinājuma veids ir iepriekšējā stāvokļa atjaunošana. Vienīgi tad, ja iepriekšējo stāvokli nedz tiesiski, nedz faktiski nevar atjaunot, vai arī tas nav adekvāti, pieļaujams atlīdzinājums naudā (*Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2009.gada 5.jūnija lēmumu Nr.SKA-338/2009)*.

Ņemot vērā, ka prettiesiskais administratīvais akts - atbildētājas 1995.gada 20.septembra lēmums (protokols Nr.17) ir atcelts, secināms, ka ar prettiesisku tiesību aktu radītais tiesību aizskārums tika novērsts. Tiesas ieskatā pie norādītajiem apstākļiem nevar atzīt, ka pieteicējam radītais tiesību aizskārums ir būtisks. Tas savukārt nozīmē, ka nepastāv likumā noteiktais priekšnosacījums morālā kaitējuma atlīdzināšanai, jo pieteicēja tiesību aizskārums nav atzīstams par smagu.

[19] Tiesa pārbaudot, vai ar atbildētājas 1995.gada 20.septembra lēmumu (protokols Nr.17) pieteicējam ir nodarīts personiskais kaitējums un vai eksistē cēloniska sakarība starp šo kaitējumu un minēto lēmumu, secina turpmāk minēto.

[19.1] Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 8.panta pirmā daļa noteic, ka *personiskais kaitējums šā likuma izpratnē ir kaitējums, kas ar iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību nodarīts fiziskās personas dzīvībai, fiziskajai integritātei, veselībai, brīvībai, godam un cieņai, personiskam un ģimenes noslēpumam vai komercnoslēpumam, autortiesībām vai citām nemantiskajām tiesībām vai ar likumu aizsargātajām interesēm*.

Personiskā kaitējuma tiesiskais pamats jāpierāda ar APL noteiktiem pierādīšanas līdzekļiem, bet tā apjoms personai nav jāpierāda. Personai ir pienākums iespēju robežās norādīt visus apstākļus, kas dod pamatu izvērtēt kaitējuma apmēru, bet tai nav jāpierāda personiskā kaitējuma apmērs *(Administratīvais process tiesā. Dr.iur. J.Briedes vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga: Latvijas vēstnesis 2008, 299.lpp.)*.

[19.2] Tiesas sēdē pieteicējs norādīja, ka atbildētājas rīcības rezultātā pieteicējam pasliktinājusies veselība *(lietas 36.lapa)*, ko apstiprina Izraksts no ambulatorās pacienta medicīniskās kartes *(lietas 29.lapa)*.

No minētā izriet, ka lietā jāpārbauda, vai ir konstatējama cēloņsakarība starp prettiesisko administratīvo aktu un pieteicēja veselības pasliktināšanos.

Tiesa konstatē, ka rakstveida pierādījums - Izraksts no ambulatorās pacienta medicīniskās kartes apliecina pietiecēja fiziskās veselības stāvokli. Tomēr tiesas ieskatā, ar to vien nav pietiekami, lai konstatētu, ka izmaiņas pieteicēja veselībā ir iestājušās tieši un konkrēti atbildētājas 1995.gada 20.septembra lēmuma (protokols Nr.17) rezultātā.

Ir vispārzināms, ka cilvēka veselība ir mainīgs lielums, kurš dzīves laikā ir pakļauts neskaitāmu visdažādāko nelabvēlīgu un labvēlīgu faktoru iedarbībai, tajā skaitā - iedzimtība, vide, stress, dzīves veids un daudzi citi.

Lai tiesai būtu iespējams konstatēt, ka atbildētājas 1995.gada 20.septembra lēmums (protokols Nr.17) ir radījis pieteicējam personisko kaitējumu, kurš izpaužas kā kaitējums veselībai, pieteicējam būtu bijis nepieciešams norādīt uz tiešu cēlonisko sakarību starp atbildētājas 1995.gada 20.septembra lēmumu (protokols Nr.17) un sekām. Pieteicējs šādu cēlonisko sakarību nav norādījis.

Arī tiesai nav izdevies iegūt pierādījumus tam, ka eksistē tieša cēloniska sakarība starp pieteicēja fiziskās veselības stāvokļa pasliktināšanos un atbildētājas 1995.gada 20.septembra lēmumu (protokols Nr.17). Līdz ar to ir izslēgtas tiesas saprātīgas šaubas par to, ka ar atbildētājas 1995.gada 20.septembra lēmumu (protokols Nr.17) pieteicējam būtu nodarīts personisks kaitējums, kas izpaudies kā kaitējums veselībai.

[20] Tiesa pārbaudot, vai ar atbildētājas 1995.gada 20.septembra lēmumu (protokols Nr.17) pieteicējam ir nodarīts mantiskais zaudējums un vai eksistē cēloniska sakarība starp šo zaudējumu un atbildētājas 1995.gada 20.septembra lēmumu (protokols Nr.17), secina turpmāk minēto.

[20.1] Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.pants noteic, ka *mantiskais zaudējums šā likuma izpratnē ir katrs mantiski novērtējams pametums, kas cietušajam radies ar iestādes prettiesiska administratīvā akta vai prettiesiskas faktiskās rīcības dēļ. Aprēķinot mantisko zaudējumu, ņem vērā arī neiegūto peļņu, ja cietušais spēj pierādīt, ka notikumu parastās attīstības gaitā peļņa tiktu gūta. Mantiskais zaudējums ir arī zaudējums, kas saistīts ar administratīvā akta atcelšanu, iestādes faktiskās rīcības novēršanu vai tās seku likvidēšanu, zaudējuma samazināšanu vai likvidēšanu. Mantiskais zaudējums aptver arī izmaksas, kas saistītas ar juridisko palīdzību. Šīs izmaksas atlīdzina Ministru kabineta noteiktajā kārtībā, nepārsniedzot Ministru kabineta noteikumos paredzēto apmēru. Par mantisko zaudējumu neuzskata laiku un pūles, ko privātpersona veltījusi konkrētās lietas risināšanai*.

Šī paša likuma 11.panta pirmā daļa noteic, ka *mantiskā zaudējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats un apmērs tiek pierādīts ar Administratīvā procesa likumā noteiktajiem pierādīšanas līdzekļiem*.

Iesniedzot pieteikumu tiesā, pieteicējam ir jānorāda konkrēts mantisko zaudējumu apmērs un jāiesniedz attiecīgi pierādījumi. Tātad lietās, kurās pieteicējs prasa atlīdzinājumu par mantiskiem zaudējumiem, pieteicēja pienākums ir pierādīt zaudējumu apmēru (līdzīgi kā civilprocesā) - nepietiek tikai ar pieteicēja paskaidrojumiem, ka radīti mantiskie zaudējumi. *(Administratīvais process tiesā. Dr.iur. J.Briedes vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga: Latvijas vēstnesis 2008, 298.lpp.)*

[20.2] Tiesas ieskatā pieteicējs ne iesniegumā par atlīdzinājumu iestādei, ne pieteikumā tiesai nav ar pietiekošu konkrētību norādījis uz tiem apstākļiem, kas nepieciešami, lai konstatētu mantisko zaudējumu atlīdzinājuma tiesisko pamatu, kā arī nav iesniedzis nevienu pierādījumu, kas pamatotu mantisko zaudējumu atlīdzinājuma tiesisko pamatu un apmēru.

Tiesas sēdē pieteicējs paskaidroja, ka nekādus aprēķinus nav veicis *(lietas 36. – 37.lapa)* un atsaucās uz publikāciju laikrakstā „Vaduguns" *(lietas 28.lapa)*.

Tiesa, izvērtējot pieteicēja iesniegto publikāciju laikrakstā „Vaduguns", konstatē, ka tajā ir atreferēts 2006.gada 23.maija Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas sprieduma saturs, un norādīts pieteicēja viedoklis, ka īpašuma strīds ar pašvaldību ir liedzis pieteicējam uzbūvēt rūpnīcu.

Vērtējot lietā esošos pierādījumus kopsakarā, tiesa atzīst tos par nepietiekamiem, lai būtu iespējams nodibināt pieteicējam nodarīto mantisko zaudējumu esamības faktu. Līdz ar to ir izslēgtas tiesas saprātīgas šaubas, ka tieši ar atbildētājas 1995.gada 20.septembra lēmumu (protokols Nr.17) pieteicējam būtu nodarīts mantisks zaudējums.

[21] Ievērojot iepriekš minēto, tiesa secina, ka izskatāmajā gadījumā nepastāv pieteicējam labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnosacījumi, lai atlīdzinātu mantisko zaudējumu, morālo un personisko kaitējumu Ls 75 000 apmērā, pamatojoties uz 2007.gada 11.maija Administratīvās rajona tiesas spriedumu lietā Nr.A42486205.

Savukārt tiesvedība pieteikuma daļā par mantiskā zaudējuma, morālā un personiskā kaitējuma atlīdzinājumu, pamatojoties uz 2005.gada 27.aprīļa Administratīvās rajona tiesas spriedumu lietā Nr.A42156704 un 2006.gada 23.maija Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas spriedumu lietā Nr.C03050305, ir izbeidzama.

R e z o l u t ī v ā d a ļ a

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246. - 251.pantu, 282.panta 1., 2. un 3.punktu un 289. – 291. pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda:

pilnībā noraidīt *V.L.* pieteikumu daļā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, uzliekot pienākumu Balvu rajona Vecumu pagasta padomei atlīdzināt mantisko zaudējumu, morālo un personisko kaitējumu Ls 75 000 apmērā,

pamatojoties uz 2007.gada 11.maija Administratīvās rajona tiesas spriedumu lietā Nr.A42486205.

Izbeigt tiesvedību pieteikuma daļā par mantisko zaudējumu, personiskā un morālā kaitējuma atlīdzināšanu, pamatojoties uz 2005.gada 27.aprīļa Administratīvās rajona tiesas spriedumu lietā Nr.A42156704.

Izbeigt tiesvedību pieteikuma daļā par mantiskā zaudējuma, morālā un personiskā kaitējuma atlīdzināšanu, pamatojoties uz 2006.gada 23.maija Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas spriedumu lietā Nr.C03050305.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Spriedums sastādīts 2009.gada 11.novembrī.

Tiesnese *(paraksts)* A.Reitupe

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas
tiesnese _____ A.Reitupe
Rīgā 2009.gada 11.novembrī.